

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben

Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: helys-tordauca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Voglernél (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.

Nyilttér sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt., félévre 6 frt., évnegyedre 3 frt. o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

Kolozsvárt, 1872. sept. 30.

A mult országgyűlés végével, ha valaki elég szerénytelenül az erdélyi képviselők tevékenysége felől tudakozódott volna, azon igen rövid és nem nagyon megnyugtató válaszzal kellett volna megelégednie, hogy bizony nem sokat tettek képviseljeik érdekében, s majdnem összes munkásságukat azon memorandum képezték, melyben az országgyűlés végén elősorolták elhajtásainkat, égető szükségünket.

Ez által köteleességöknek kevésbé tettek eleget; tenni munkálni lettek volna hivatva, ezt követelte választóik érdeke, mely mellett zörgetni akkor jutott eszökbe, midőn a gertya már kőrmökre égett, az időből kifogytak.

Reméljük hogy most másként lesz.

Hogy az erdélyi részek érdekében a magyarhoni viszonyainkat nem ismerő képviselők kezdeményezzenek: ezt úgy is hiába várják; a mi képviselőinknek kell megtisztelő állásokból folyó kötelemeiket a haza és nemzet javára teljesíteni

Kérjük is: munkáljanak. — adjanak kifejezést azon nehézségeknél, melyek között küzdünk; — hívják fel az országgyűlés és a kormány figyelmét bajainkra. Vitassák és észleljék meg — egymásközt a tárgyakat, ne hogy azok tárgyalásakor annyi egymással szemben álló indítvány és javaslattal találkozzunk, mi a drága időt ok nélkül rabolja el.

Hogy az erdélyi sajtósági viszonyok még ez ideig nem lettek kellő figyelemre méltatva, ezért sem az országgyűlést — melyben némely erdélyi képviselő távolléte vagy semmittevése által fénylett, — sem pedig a kormányt hibáztatni nem lehet.

Mit tud a felső magyarországi a dunán túli képviselő, avagy azon miniszter ama viszonyok részleteiről, ki e kis ország részét legfőbb egy rövid utazásból ismeri? — Itt a hiba csak — egyenesen és kizárólag képviselőinket terhelte.

Ugy látszik azonban, hogy valahára képviselőink átlátják, hogy ha az erdélyi részek érdekében valamit akarnak tenni, azt csak egyesült erővel tehetik, s ez vezette őket a club megalakítására. Bár ez korábban történt volna. A kezdet itt is kifogás alá esik, hogy az ellenzéki képviselőket e clubból kirekesztették, ez méltán megérdemli a rosszalást.

E club működése kizárólag az erdélyre szí belreformok előmunkálataira vonatkozhatik; kár volt tehát kirekeszteni az ellenzék, mely itt minden esetre a tárgyak megvitatásánál csak hasznos tényező lett volna; kár volt a különben is ingerlékeny kedélyeket még inkább feltüzelní; ez által igen könnyen oly visszavonás idézethetik elő az országgyűlésen, mely e specialis viszonyoknak s a közérdekeknek is egyenes kárára leend.

Maksai Miklós.

Delegatió.

Pest, sept. 30.

A magyar delegatió hadügyi albizottsága szeptember 29-én délutáni hat órakor tartott ülését megelőzőleg, értekezletet tartott, melyre a kormány részéről gróf Lónyay miniszterelnök, és Kerkapoly pénzügyminiszter meghívtak. — Ez értekezleten

az albizottság elnöke előadván, hogy az albizottság tagjai a hadügyi költségvetésben előirányzott létszám emelés feletti határozat hozatala előtt szükségesnek tartották a közös hadügyminiszter által előadott katonai indokokon felül, tájékoztatást nyerni ezen előterjesztés pénzügyi horderejéről, s a magyar kormányban ezen kérdésben elfoglalt álláspontjáról, felszólítá a miniszterelnököt és a pénzügyminisztert, hogy az erre vonatkozó pénzügyi, és politikai momentumokat előterjeszszék.

Erre a miniszterelnök, és a pénzügyminiszter az ország pénzügyi helyzetére nézve megnyugtató nyilatkozatokat adván és politikai indokokat kifejtve, a békeleltetés emelésének elfogadását ajánlották. E kérdésnek minden oldalról beható megvitatása után az értekezlet berekesztetett. — Ez értekezleten részt vett gr. Andrássy Gyula közös külügyminiszter is.

Az ezen értekezletet követő ülésben, melyben gróf Andrássy közös külügyminiszter, b. Kuhn közös hadügyminiszter, gróf Lónyay miniszterelnök, Kerkapoly pénzügyminiszter, Benedek tábornok, Fröh osztályfőnök jelen voltak; mindenekelőtt a sorgyalogság és vadászcsapat békeleltetésének emelése, illetőleg a besorozott újonczoknak a törvényes három éves sorhadi szolgálati kötelezettség ideje alatt a tetteles sorszolgálatra leendő behuzása iránti előterjesztés került tárgyalás alá, — s a kérdésnek tüzetes megvitatása után az albizottság többsége a közös hadügyminiszter előterjesztését elfogadta.

Ez alkalommal a közös hadügyminiszter azon nyilatkozatát, hogy a sorgyalogság és vadászcsapat békeleltetésének ezen felemelése által, a hadsereg újja szervezése teljesen be van fejezve s ezzel a közös hadsereg normal budgetje megállapítva, tudomásul vétetni, és jelentésében is kifejezteni határozta, hogy a béke létszám ezen felemelése által a hadsereg szervezetére vonatkozólag a normal budgetet elértnek és a hadsereg új szervezetét véglegesen befejezettnek tekinti.

Legujabb táviratok.

Karlsbad, szept. 30 A német történelmi társulat látogatói tegnap tarták bucsuestélyüket. Koch a tevékenység embereire ürté poharát; Schmeikal egyetértésre intett; Unger Schmeikalétété.

Eszék, sept. 30. A „Drau“ című lap tegnapi száma egy cikk miatt, mely Szlavonia autonómiaját követeli, elkoboztatott, és a szerkesztő, Frank, a városi kapitányság által elfogatott, de a községi tanács közbenvetése folytán ismét szabadon bocsátott.

Kolozsmegye rendkívüli bizottsági közgyűlése.

Az első napon szept. 30-án folytatólag a következő miniszteri leiratok tárgyalattak még:

h) a vallás- és közoktatásügyi miniszter körrendelete a választott tankerületi iskola tanácsosok újból választása tárgyában. Kérdés tétetvén a törvényhatóság részéről, hogy az új szervezés alkalmával a tankerületi iskolatanácsosok is újból választassanak e vagy sem; a miniszter írja, hogy ezek új választás alá nem esnek; miután megválasztások 5 évi tartamra történt; s ha új választást szándékoznak is a hatóság (mint maga is újon választott testület) eszközölni, azt csak az 5 évből hátralevő időszakra teheti. — Az állandó választmány véleménye ez esetben az, hogy miután tudomására ily eset nem jött, nem ajánlja tehát,

hogy az új szervezkedés okából a tanker. iskolatanácsosok is új választás alá vettessenek. De vannak igenis oly iskolatanácsosok, kik a törvényszékhez kineveztetvén, állásukat meg nem tarthatták; ilyen van három vagy négy, ezek helyét választás által betöltendőnek találja, a választás tényét holnapra véleményezi halasztani. Elfogadtatik.

i) Volt igazságügyi miniszter Bittó István leirata ezen állomásától való megválasása alkalmából. Bittó min. hálás köszönetet mond a megyének, a törvényszékek rendezése alkalmával tanusított buzgalmaért. Tudásul vétetik. — k) Volt vallás és közoktatásügyi miniszter Pauler Tivadar leirata ezen állásától való megválasása alkalmából. Tudásul vétetik. l) Tréfort Ágoston újon kinevezett vallás- és közoktatásügyi min. tudatja, hogy a ressortjába tartozó ügyek vezetését f. évi szept. 9-én tette át. m) Dr. Pauler Tivadar újon kinevezett igazságügyér, hivatalba lépését tudatja s ez alkalmából hosszab leiratot intéz a megyéhez, melyben hangsúlyozza azt, hogy hazánkban az igazságügy a szervezés első stadiumát átlépte; feladatául ismeri a jogállapot fejlesztését s reméli, hogy a megye őt e törekvéseiben támogatni fogja. Tudásul vétetik azon kijelentéssel, hogy a megye köteletségének ismeri a maga hatáskörében támogatni a minisztert. — n) Leirat, melyben a megye értesítetik, hogy az erd. kir. bizottság megszüntetettvén, az e bizottság körébe tartozott ügyek, most a megtelelő szakministerium alá tartozandnak. Öröndetes tudásul vétetik. o) Gr. Péchy Manó erdélyi részki. biztos e teendőitől f. évi sept. 9-én kelt leirattal felmentetvén, tudatja, hogy az erdélyi földtehermentesítési alapigazgatóság Kolozsvárról Budára felrendeltetvén, az jegyzőkönyvét szept. 20-án Kolozsvárt bezárta és azt oct. 1-én Budán nyitja meg; az e szakmába vágó kérvények, iratok és megkeresések tehát ezentul Budán székelő alapigazgatósághoz intézendők. Tudásul vétetik. p) Olvastatik Gr. Péchy Manó bucsuzó irata, melyben említi, hogy az erdélyi részek kormányzatát mint kormányzó kir. biztos őt évig vezette s feladata volt a különböző nemzetiségi és vallásos surlódások közepette a tényleges uniót előkészíteni és kivinni, csekély erejéhez mérten igyekezett e feladatának a fennforgó nehéz viszonyok és kényes helyzet közepette megfelelni.*) A közgyűlés éljenzések közt veszt tudomást e leiratról, s az áll. v. ajánlatára a tényről magáról (a királyi biztosság feloszlatásáról) örömmel értesül, de sajnálja, hogy a kir. biztos kedves személyétől válni kellett s ez érzéseit tolmácsoló feliratot ajánl gr. Péchyhez intézni. A felirat készen lévén, az felolvastatik s a közgy. azt magáévá teszi.

Erre következett a szentesített törvények kihirdetése, mi azok címének, aláírásának és keltének felolvasása által megtörtént. A kihirdetett tezikkek levéltárba határozatnak tétetni.

Elnöklő főispán erre a tárgyalás rendjére — az áll. v. időhiány miatt a jövő évi költség-

*) E bucsuzó iratot, mely kiváló melegséggel és fennköltséggel van írva, közelebbről közöljük, mint egy utolsó emléket szereltett volt kir. biztosságunknak.

vetés megállapításával el nem készülhetvén — az általános szabály-rendeletet a községek rendezése tárgyában — tüzi ki. E szabályrendelet megvitatása képi a mai gyűlés legfontosabb tárgyát; az eddigiek csak bevezetésül szolgáltak. Az áll. választmány dolgozott ki, a belügyminiszter többszöri sürgetésére, ily szabályrendeletet, azt könyomatban sokszoroztatta s a pontonkint felolvasás és vita megkezdése előtt a tagok közt kiosztatta. Megkezdődvén a tárgyalás, a munkát általában egyszer felolvasottnak vétetett; következett a pontonkint tárgyalás. Megyei választmány és tisztelbeli fejezők váltakozva olvasták a munkalátot. Az I. rész szól a községi képviselőről; annak I. fejezete a képviselő-testület tagjairól s azok számáról; annak II. fejezete a képviselő-testület jogairól és kötelességeiről. Mindkét fejezet pontjai szó nélkül elfogadtatnak, a II. fejezet pontjai a-tól z-ig, az egyetlen y) pont kivételével, mind a törvényből lévén merítve. A II. rész szól a községi előjárásgról és a szolgáloményzetről; annak I. fejezete azok létszámáról. Az első fejezet elfogadtatik, egyedül a 9. §. b. pontja azon szavai keltettek botránkozást, melyben a határrendőrség és éji őrködés mikéntje iránt minden község az eddigi szokás- és gyakorlathoz képest köteleztetett intézkedni és szabályrendeletet alkotni. A „képest“ szó valódi értelmét meghatározni törekvő etimologiai vita után, az eredeti szerkezet meghagyatott. A II. rész II. fejezete szól a községi előjárásgról, hatásköréről és pedig A) a bíró hatásköréről. Itt a 10-ik §-ból, mely a bíró a községi képviselő-testület közgyűlése, a községi tanács, a községi bíróság és esetleg a vásár-bíróság a szavak kihagyattak. Felsőolvasásra adtak még alkalmat a 12., 13., 14 és 16. §-ok. 13. §-nál, melyben a bíró aláírasi teendőjéről van szó, az aláír szó fölött kerekedtek etimologiai és culturhistoriai vitába. Constatálván, hogy megyénkben igen kevés bíró tud aláírni, (mi csakugyan culturhistoriai momentum), legfőbb kerestjét veti oda. A 16. §-nál, melyben a bíró a községi pénzek ellenőrzésére megbizatik, Rosiescu ur ajánlja betétetni, hogy a községi pénzláda számára három külön kules készíttessék, mit három külön egyénnél álljanak. Mindhárom §§. eredeti szerkezetében meghagyatik. Elolvastatván és pontonkint letárgyaltván a fejezet, a jelenlevő három román tisztelendő román nyelven, ajánlja betétetni a bíró hatáskörébe tartozó köteleesség gyanánt egyik §-ba, hogy az tartozzék a közkerkölesiségre felvigyázni, a t. lelkes urak a közkerkölesiség sértése alatt értvén az ünnepnapi munkát, a templomozás zavarását stb. effélet; ez heves vitára adván alkalmat, melyben az ellenpartiak egyike még a XIX-ik századot is belekeverte, a dolog oda dőlt el, hogy egyik erre alkalmas §-a e fejezetnek és indítványozó ur kívánata szerint módosított és pedig Lészai ur ajánlatára a 19-ik §. mely így fog hangzani: felügyel a megyei, tüz- és közrendőrségre stb. — A kisbírói hatáskört körülvonalozó 29. §. a bírói helyettesítéséről szólóba betétetett, hogy nemcsak akkor helyettesíti a kisbíró a bíró, ha az utóbbi kötelessé-

gei teljesítésében akadályozva van, vagy ha a bírói állomás üres, hanem akkor is, ha a bíró érdekelve van. Az esküdtek hatáskörére vonatkozó §-okon mi változás sem eszközöltetett, hanem igen is jegyző hatáskörére vonatkozó első (31-ik) §-on, melyből a végszavak (vagy szükség esetében a felsőbb hatóságnál feljeleníteni) kihagyttak. A községi pénztárnok teendőire vonatkozó 42-ik §-ba (A pénztárnoknak nagy községben csak írni és olvasni tudó egyén választható; kis községben e kellék szintén kívánatos s csak akkor engedhető el, ha ilyen nem találatnak) az ilyen után betéttettek a következő szavak: az arra alkalmasok közt; a 43. §-ból, melyben a pénztárnoki hivatalnok a bírói hivatali egyesítéséről van szó, a végén kihagyttak a következő szavak: a község által meghatározandó mérsékelt külön díjazás mellett. — A közgyám, határ- és erdőfelügyelő teendőiről, ugy legvégül az orvos teendőiről szóló §-ok változatlan meghagyttak. A III-ik fejezet, mely a községi szolgáló személyzet teendőiről szól, nem bolygattatott. A IV. fejezet (Díjjakról és napi díjjakról) igen csekély változtatással; az V-ik (fizetésekéről) változatlan elfogadtattak.

Igy e munkálatot, a közgyűlés mint látuk igen csekély módosításokkal magáévá tévé, s ennek csak örvendhetünk, mert ezen a kolozs megyei állandó választmány által kidolgozott szabályrendelet a községek szervezése tárgyában, igen gyakorlati szempontokból indul ki, midőn a községek autonómiáját úgy körvonalozza, az egyes községi előjárók hatáskörét, a községek önkormányzati teendőit — tisztán és félre nem érthetőleg — szabályozza. Több hatóság küldött fel tudomásunk szerint igen fellegző s doctrinarizmussal telt szabályrendeleti munkálatot; de olyat, melyet Kolozs megye fog felküldeni, kevés.

Országgyűlés.

A képviselőház sept. 30-iki ülése.

Elnök: Bittó.
Jegyzők: Szeniczey, Széll, Tombor, Kiss, Mihályi.

A kormány részéről jelen vannak: gr. Lónyay Tóth, dr. Pauler, Tisza, Szilágyi és T. efort miniszterek.

A múlt ülés jegyzőkönyve észrevétel nélkül hitelesítették.

Váradyi Gábor a képviselőnek annak idejében való megjelenése iránt szólal fel.

Elnök felkéri a képviselőket, hogy annak idejében jelenjenek meg.

Elnök jelenti, hogy október 4-én 10 órakor Budán király ő felsége névünnepe alkalmából isténi-tisztelet fog tartatni.

Ezután a belügyér felelt a kiházasító egyletek ügyében — a ház megnyugvására. Majd a felirati vita folytatott.

A reformpárt felirati javaslata.

(Vége.)

E közművelődést terjeszteni, fokozni, — ez tehát egyik legéletbevágóbb hivatásunk! Athatva e hivatás éretetől, benső megelégedéssel üdvözöljük

a legmagasb trónbeszéd azon ünnepélyes ígéretét, melylyel ama törvényjavaslatok betérjesztését jelzeni méltóztatott: egyuttal azonban lehetetlen ki nem fejeznünk azon óhajunkat, hogy összes közoktatás ügyünk — az elemi oktatást is beleértve — szerves összhangzatban, mind erkölcsileg, mind anyagilag nagyobb mérvben részesíttessék állami támogatásban, mint az eddig történt. Ehez képest tanáraink, tanítóink fizetésének korszerű felemelését, méltó nyugdíjazását, jelentékenyebb állami ösztöndíjak alapítását ép annyira elodáztatnának tartjuk, mint tanodáink szaporítását, jobb karba helyezését, korszerűbb felszerelését; s éppen ezek okból leplezetlen megelégedéssel vennők, ha Felsőged kormányja az eddigieknél nagyobb összegeket fogna a közoktatásügy javára az államháztartási költségvetés előirányzatának rendes rovataiban is javaslatba hozni; a mennyiben pedig a szükséges hátramaradás szűkeketek az uton hazánk életérdekének megfelelőleg kielégíteni nem lehetne, az első nagy beruházási költségek létesíthetése végett egy közoktatásügyi kölcsön eszközölhetéseért a nemzet áldozatkészségére hivatkozánk. Arra nézve azonban, hogy hazai közművelődésünket a kör színvonalára emelhessek, nem kevésbé tartjuk szükségesnek az oktatás ingyenességének behozatását az állami tanodákba, mint az 1868. évi t. cz. némely szakaszainak revidióját a czéltől, hogy azon akadályok, melyek az elemi oktatás kötelezettségének szigorú keresztülvitelét és egyuttal az 1868. 38. t. cz. végrehajtását, sőt nem egy tekintetben végrehajtásának már csak megkezdését is gátolják — miként az 5 százalék községi pótdadó elégtelensége, s a tanfelügyelet jogviszonyának homályosan körvonalozott volta szemben a politikai közegekkel és a felekezetekkel, — a fejlődés utjából minél előbb elháríttassanak.

Örömmel üdvözöljük azon törvényjavaslatokat, melyeket rendszer bányá és kereskedelem s az erdészeti viszonyok szabályozása s a rendes pénz és értékforgalom biztosítása tárgyában fog felsőged kormányja a törvényhozás elé terjeszteni.

Földmívelésünk érdekei nem kevésbé, mint kereskedelmünk és iparunk érdekei egyiránt szükséglik, egy önálló magyar nemzeti bank felállítását: sajnálnók, ha hazánk közgazdasága még sokáig lenne kénytelen nélkülözni Felsőged kormány részéről azon kezdeményezéseket, a melyekhez ez irányban, annyit életérdek fűződik.

Egész nagy szerűségében felismerjük azon horderőt, melyet vasutálózatunk kiépítése — főleg kapcsolatban dél s keletfelé a nemzetközi nagy vasutálózattal — ugy állami, mint közgazdasági szempontból rejt hazánk kül- és beléletére nézve magában. Mindazonáltal nem titkoljuk magunk előtt aggodalmainkat azon közgazdasági bonyodalmak s pénzügyi hátrányok fölött, melyek nemzetünk vagyontökéjét azon esetben fognak sújthatni, hogy ha a termelés és kivétel azon nagy versenyében, melyet a szomszédállamok kifejtének, a kamatbiztosítással épített vasutaink igényelte roppant pénzáldozatok dacára sem lenne képes, kellő közlekedési vizut- és csatornarendszer hiánya miatt, termelésünk magát értékesíteni.

Az, a mi az eddigi sajnós mulasztásokat kárpótolhatandja, csak is vasut rendszerünknek a kö- és vizut rendszerrel kapcsolatos tervszerű törvényhozási megállapítása leend, s a legszigorubb takarékoság a netán még elkerülhetlenné válandott kamatbiztosításoknál.

Valódi jótéteményt ígér a nemzetnek a legmagasb trónbeszéd azon előterjesztések jelzésében, a melyek a közadónak minél igazságosabb arányosítását, minél méltányosabb felosztását s az adóztatások minél helyesebb alapokra fektetését célozzák. Nem fogjuk egyébként elmulasztani felsőged

kormányát arra figyelmeztetni, mennyire általános melegegedést fogna okozni az országban, ha némely adónemnek — például az örökösödési százalék, s a szegényebb néprétegek élelmi czikkeit s nélkülözhetlen szükségleteit terhelő fogyasztási adók, más adónemekkel pótolatnának; s egyuttal az adóreform azon módozatok életbelepítésére is kiterjesztenék, a melyeknek feladatuk lenna a jövedelmi adók bevallásánál üzött visszaéléseknek ojejét venni.

Tudjuk, mily nagy felelősség terhel bennünket törvényhozókat az államháztartás berendezésének munkálataiban; épen ez okból fokozott óvatossággal fogjuk megvizsgálni s ellenőrizni államkiadásaink s bevételeink részleteit, hogy lehetővé tegyük mindazon megtakarításokat, a melyek mellett államháztartásunkban s a mulasztatlan korszerű beruházások nem fogják veszélyeztetni az egyensúlyt, nehogy oly örökséget szállítsunk már a legközelebbi nemzedékre, a mely hazánk államhitelének jövőjét hátrányosan érinthetné.

Hálával adózunk azon atyai gondoskodás iránt, melyben felsőged a viz-sujtotta vidékeket részeltette, s a szenvedő emberiség, nem különben a közgazdaság érdekében örvendetes lépésnek fogjuk tartani törvényhozásunk részéről, ha felsőged legmagasabb szentesítése alá oly törvényjavaslatokat fog minél előbb fölterjeszteni, a melyek jövőre az ily károsodásoknak ojejét fogják venni, s a tartalati működés menetét biztosítani.

1868. XL. XL. és XLII. törvényczikkek megállapították az általános védkötelezettséget és az ország védrendszerét; nem is fogjuk elmulasztani s méltó kifejezést adni áldozatkészségünknek és hűségünknek, melylyel a hazának és felsőged trónjának tartozunk, midőn majd felsőged kormányja eme törvények kellő végrehajtásának biztosítása végett, e törvények alapján és részben azok rendeletei következében, szintén több rendbeli javaslatot fog az országgyűlés elé terjeszteni: megvagyunk azonban gyűződve, miszerint benső megelégedéssel fogadná a nemzet a honvédtűzér és műszaki csapatok felállítását, s nem kevésbé növelné örömet, ha egyfelől törvényhozási intézkedések történének az ujonczaságnál előfordulható visszaélések megállítására, — más részről pedig minél előbb behozatnék a laktanya rendszer, már csak azért is, hogy az összes magyar serezeket haladéktalanul hazánkban nyeressegen elhelyezt; s egyuttal a legénység kötelező oktatást — felnötteink oktatásának ezen legnagyobb horderőjű mozzanatát, népnevelésünknek ez elengedhetlen kiegészítő részét — minden nehézség nélkül minél előbb létesíteni lehessen.

Hálás elismerésünket jelentjük ki Felsőged kormányja mindazon intézkedéseiről is, melyek folytán ugy a határvidék polgárosítása, mint Horvátország méltányos igényeinek kielégítésére csak imént közelebből kilátásba lönek helyezve; szabadjon remélnünk, hogy a még fennforgó kérdésekben is, mind a határvidék polgárosítását, mind Horvátországot illetőleg, Felsőged kormányjának tapintatos eljárásánál fogva, érdekek oly összeegyeztetésére számíthatnak, melybe a szent korona népei lehetőleg bele fognak tudni nyugodni. Szabadjon egyszersmind azt is reménylenünk, hogy Felsőged kormányja a magyar korona igényeit Dalmáciára nézve is a régvárt sikerhez vezérelend.

A legmagasabb trónbeszéd figyelmeztet, miszerint az elősorolt tárgyakon kívül egyéb halasztatlan intézkedések is igénybe fogják venni törvényhozásunk szorgalmát.

Valóban — Felsőged! nagy elégtételül szolgál volna e nemzet értelmiségének, ha Felsőged kormányja részéről a vallásszabadság — és vallás-egyenlőség — polgári házasság, — egy általán az egyház elválasztása az államtól már a legközelebbi betérjesztésekben találtattak volna fölvetelre. —

Közegészségügyi, kisedóvási, szegényügyi törvényhozás nemkülönben a regalék eltörlésének érdekében is jelezhetett volna más előterjesztéseket. Sajnosan nélkülözöttük a jelzett betérjesztések között azon törvényjavaslatokat is, melyek egyfelől az államszervezet korszerű berendezésének még függő kérdéseit, — minők az államtörvényesék és államtanács felállítására, miniszteri tárczák s ezeken belül a szaktárgyak okszerű csoportosítására a közigazgatási törvényhozás, államszámvitel, szolgálati ügyrend, tisztviselői pályázat — fizetés- és nyugdíjrendszer, — valamint a közigazgatásilag okozott magánjogi sérelmek kérdését, másrészt pedig a közigazdaság, jogélet és közérkölciség egy némely ép oly mulasztatlan, mint fontos kérdésé lennének megoldandók. Ez utóbbiak közt különösen szükségesnek tartanók a részvényirtások ellenőrzéséről törvény alkotását, nem különben a közegészségügyi kisedóvási, szegényügyi törvényhozást, am azok között pedig a vizjog szabályozását, a kisebb királyi haszonvételek eltörlését, — szigoru ügyvédrend, közjegyzői intézmény, s államrendőrség behozatalt lennének megoldandók.

Felsőged császár és apostoli király!
Ennyi nagy feladattal állunk szemben, midőn törvényhozói munkálatainkat megkezdjük.

Beismerjük, hogy három év alatt országgyűlésünk a felsorolt kérdéseket mind meg nem oldhatja. De kétségbe vonjuk, hogy oly kormány vezetése alatt, mely tisztában lenne tervszerűleg megállapított reformpolitikájának irányával, s kellő időben s kellő sorrendben tenné meg rendszeres előterjesztéseit, a három év alatt is sokat, igen, sokat ne lehetne, alapos tanulmány világánál, a századok mulasztásainak pótlására végezni.

Magyarország az európai nagy közművelődések legújabb fejlődési menetével szemben, nagy válság elé jutott.

Most még felküzdeheti magát a nemzet azon népek színvonalára, a melyekkel ha Európában, mint nemzet élni akar, az életküdelem végzeteljes versenyét meg kell futnia: amde az évek, a melyek alatt nemzetünk ezt teheti már, nagyon is megszámlálvák!

Fel akarjuk tehát használni ez éveket; társadalmunk még gyengébb, hogyssem az emberiség érdekeit e haza földén egy maga sikerrel fedezhetné.

Egyedül egy erős magyar állam: tehát egy felvilágosult erős kormány, s mindnyájunk fáradhatlan, korszerű munkája az, a mi a közművelődés, közérkölciség és közgazdaság európai küdelmében, helyét vivhat ki hazánknek a művelődési államok sorában, jelenben ugy, mint az utókor előtt.

Hála a mindenhatónak, hogy miként felsőged legmagasb trónbeszédéből megértettük — barátságos viszonyaink a külállamok irányában, legújában még inkább megszilárdultak; a béke tehát, melyet felsőged kormányának bölcsessége hazánknek fentartott, osztatlanul a belfejlődésé.

Vajha sikerülne megértetnünk e béke áldását, s menten a hagyományos előítéletektől, szintugy mint az oly elméletektől, melyek magyar földben alkalmas talajra minden népszerűségük dacára sem találnak, — tevékenységünk valamennyi ágában biztos irányeszműl a korszerű haladást tűzve magunk elé, megbírnók szerezni sz. István koronája birodalmának egy életképes államszervezetét, egy erős kormány jótéteményeit!

Vajha e sokat szenvedett nemzet összes értelmi és erkölcsi, anyagi erőinek lehető legjobb fejlesztése által, megközelíthetnők végre azon napokat, midőn egy századokon át megszüdbadt élet helyébe egy üde, gazdag élet kibontakozása-

ha lábuk nincs bekötözve s nincs magas sarokkal támasztva.

Az ilyen láb bonczatni alkata a következő változásokon ment keresztül. A sarok csont (többször) függélyes helyzetbe állíttatik, ezáltal a boka feljebb szoríttatik, a négy behajtott lábujj felnötteknél nem egyéb bőrlébenynél, melyek a nagy lábujj alatt fekszenek összetöporódyve. Járás közben a test a sarokcsucson s a nagy lábujj párnáján nyugszik; a lábületben a mozgások szünetelnek, a térdületben kevesbedtek — s ezeket a jár-kelő teste inga szerű (az egyensúly fenntartását célzó) mozgásával pótolja: a sinai nő a medenczeosontban keresi fel járáskor a támaszt s a legrosszabb esetben akként jár, mint az, kinek lábait amputálták, mankóin. Az ilyenlét járási módnak következménye a lábszár izmuk elpusztulása, a kellő mozgás nélkülvölése miatt gyöngeség, ájldozás és vérszegénység, ellenben hajlam az elhízásra. Az angol orvosok tapasztalatai szerint azon ügyetlen járkelés miatt többször jönnek elő lábszártörések; csont szu és csontsorvadás az ily módon elkinzott lábokban tapasztalattal ritkábban fordulnak elé, mint azt az emberjoggal várhatná. Lockhart Tschubanban egyetlen nő sem látott, kinek lába a rendes alkattalal bírt volna; mig Kantonban és Makaóban akárhány rendes lábú nővel találkoztott. Általában ugy veve észre, hogy a vidéken legalább ezen rossz szokás nem okoz oly nagy károkat, mint azt binni lehetne; látott ép erős nőket, apró cipőkbe szorított lábokkal könnyen s látszólag fájdalom nélkül tova haladni.

TÁRCZA.

A sinai urnók lába.

A sinaiak azon szokásáról, hogy leányaik lábait már kora ifjúságukban kötözgetés által eltörpítik, eddig egyedül az angol hittérítő orvosok által nyertünk szakértő és részletesebb leírást; miután a sinaiak mindent, mi leányaik és nejeik lábára vonatkozik szorgosan eltitkolnak. Az említett orvosok leírásai Tschusanra, Hongkongra, Shaugaira és Makaora terjednek ki, melyek mindannyian dél Sinában fekszenek.

Azonban a legújabb időben a pekingi francia követség orvosa Dr. Morache G., közleményeket tett közzé, melyek mindennek felett az északi Sinával foglalkoznak, tehát oly vidékekkel, melyek 150 egész 200 geogr. mértfölddel magasabban fekszenek; e közlemények az angol jelentéseket igen kielégítő módon egészítik ki. A következőkben a fontosabbakat egybe állítjuk.

Morache szerint, a lábunk említett elnyomortatása nem egész Sinában bevett szokás s azt nem gyakorolják minden vidéken egyaránt; délen, hol a sinai lakosság nincs annyira idegen elemekkel vegyítve, s a vagyonosság is nagyobb, inkább uralkodik mint északon, hol a tatárok vannak túlamod számban s hol e szokás tilos; mert a hivatalnokoknak nem szabad elnyomortított lábú nőül venni s a pekingi császári palotában a császárnétól kezdve le az utolsó szobacizcusig az ily módon elidomtalani-

tott lábú nőknek tilos a belépés. A különböző tartományokban különböző módon járnak el a lábuk kötözgetésekor s egészen kétféle eljárás divik, az egyik az, midőn csak a lábujjak nyomoríttatnak el, a második fok az, midőn még a sarokcsont is vízszintes állásból függőlegesbe helyeztetik. Maga a kötözés műtétét az alsóbb rendűeknél az anya végzi, a jobb módúaknál szokás a házánl csupán e czéltől nőket tartani, kiknek egyedüli teendőjük a kötözésben áll. A gazdag családoknál, kik hiúk arra, hogy leányaik szépek legyenek, a lábuk elidomtalánítását már a 4-ik évben elkezdik, más családoknál a 6-ik és 7-ik életévben.

A műtét kezdetekor meggyömöszölik a lábát, erre a négy kisebb lábujjat több vagy kevesebb erőszakkal behajtják s egy gyapot vagy selyem polyával, melynek szélessége 5—6 centimeter és hossza 1—1½ meter u. n. nyolczas idomu mensekben, ily helyzetben rögzítik. Egy második polyával való begöngyölés arra szolgál, hogy az első helyheztesésében megtartassék. Naponta ismétlik a bepolyázást s a polyát mind szorosabbra szorosabbra vonják; az egyes bepolyázások közti időközben a lábát borszesszel megmosásák, azon okból, hogy kisebbesedések megakadályoztassanak. Ezen idő alatt a gyermek meglehetősen magasra felérő fűző topánt hord, mely le felé keskeny csucsba végződik, melynek talpa egyenletes, sarok nélküli felületet mutat.

A leirt eljárást követik az északi tartományokban s ily uton jó létre az e helyeken divatos láb; de ha egy anya leányait valóban elegans lábbal

akarja boldogítani, akkor az, miután az ujjak maradandó behajtása eléretett, a láb alá egy fémből készült fémhengert helyez s erre a polya meneteket a láb, olykor az alszár körül vezet azon czéltől, hogy amaz izmai a szándékolt idomulást hátráltató működésükben megakadályoztassanak. Valahányszor az anya a polyát alkalmazni akarja, előbb egész erejéből rányomja a sarokcsontot s az ujjakat a fél hengerre s ily módon igyekszik a csónak idomu csontot helyéből kimozdítani, nemcsak, sőt mondják, hogy még kődarabballi ütögetéssel igyeksznek az os navicularét (hajó csontot) szétzuzni; némely tartományokban azt egészen ki is veszik. Klemm G. állítja (Művelődés története VI. k. 23.) hogy ő gyűlteményében sinai uri nők lábainak gyps-öntéssel bírt, melyek nem voltak hosszabbak 4 5/8 hüvelyknél s így egy rendes és kicsiny női lábnak felét tevék ki.

Az ily módon elnyomortított lábú erősen homoru talpu cipőt huznak. Hogy az említett eljárás rendkívüli fájdalommal, azt felesleges említeni; de nemcsak, hanem az említett fájdalom állapot, huzamos ideig eltart, főleg akkor, ha a polya nem volt egyenletesen a lábára alkalmazva. Ekkor a láb járás közben erősen eldagad s igen fájdalmasá válik; a bokacsont mindig igen érzékeny marad. De ha a polyát helyesen alkalmazták, akként, hogy minden láb részre egyenlő nyomás gyakoroltatott, akkor néhány év elteltével megszűnik a fájdalom s a láb érzékenysége el lett ölte annyira, hogy az egybenyomott részekben alig marad valami csekély érzés. Az ilyen nők csak akkor nem tudnak lépni,

nak magasabb látványa fog majd feltárulni felséged atyai szeméi előtt: az, a miért e nemzet leköthetné magát a jövőnek: Magyarország regeneratioja!

Császári és apostoli felségednek hódoló hivei a képviselőház.

Indokolás

a kolozsvári tudomány-egyetem felállítására céljából 1872-dik évre előterjesztett pótköltségvetéshez.

Ösztöndíjakra. Minthogy a törvényhozás a pesti egyetem számára még eddigéig mindig engedélyezett 20 ösztöndíjt 300 frtjával, — úgy hiszem nem fogja azt működése kezdetén a kolozsvári egyetemről megtagadni, a mely célra, fontolórá véve a hallgatók eleinte hihetőleg kisebb számát, 20 ösztöndíjt hoztam indítványba azon összegre, mint ez a pesti egyetemre nézve van engedélyezve, s a mely összeg Kolozsvárra is megkívánatik arra, hogy az illető mellékereset nélkül kizárólag tanulmányainak adqassa magát. — A bábánvendékek számára felvett összeg ugyanaz, mely eddigéig a kolozsvári orvossebészeti intézetnél is — mely helyét az egyetemnek engedi át — hasonló célra engedélyeztetett.

Házbérek címén azon tételken kívül, melyek mint a fűvészkeretért, s a bábászati tanulóik számára és a kórhoncztanai intézet szükségleteire szerződésileg felfogadott helyiségekért járó összegek fejében már a f. évi költségvetésben a kolozsvári orvossebészeti intézet javadalmaztatásánál engedélyeztetek, előfordul a kormányzati épületben elhelyezve volt jószágigazgatósági, jogügyi osztály és levéltár számára szükségelt járó összegek fejében már a f. évi költségvetésben a kolozsvári orvossebészeti intézetnél is — mely helyét az egyetemnek engedi át — hasonló célra engedélyeztetett.

A hivatali és irodai szükségletre felvett évi 600 frtból három hónapra eső 150 forint a pesti hasonló nemű szükségletre aránylag van megállapítva.

Az elméleti és gyakorlati oktatás szükségleteire, irányul véve a pesti egyetem szükségletét, azon kisebb körben, melyben kezdetben a kolozsvári egyetem fog működni, alapul véve továbbá az eddigéig fenállott orvossebészeti intézet tanárainak erre vonatkozó előterjesztéseit, annak megjegyzése mellett, miszerint a betegek ellátási költségeit az országos kórház fedezi, s tárczám rovására csak a tanítás által okozott szükségletnek egy része veendő fel, mire nézve az évi szükségletet 5000 frtban véltem megközelítőleg meghatározhatni, az ebbeli összes szükségletre 4400 frtot vettem fel 3 hónapra, mely tételben befoglaltatik azon 5000 frtjnyi évi díjnak is az említett 3 hónapra eső része, mely az erdelyi muzeum-egylettel a törvényhozás jóváhagyásának fenntartása mellett, kötött szerződés értelmében fizetendő, a melyért a muzeum-egylet könyvtárát, terjedelmes kertjét s az azon levő épületeket és összes gyűjteményeit a kolozsvári egyetemnek használatra átengedi, megengedvén egyszersmind, hogy az egyetem a kertet fűvészkeretnek berendezhesse, s az ottani épületeket saját költségén az egyetem céljaihoz képest átalakíthassa és kiépíthesse, s általában e kert területén, ha célszerűnek találja, az egyetem számára bármi épületeket állíthasson.

Legnagyobb tétel az, mely a tantermek beburkolására, s az intézetek felszerelésére felvételik 40,000 frttal, s az épületek átalakítására 20,000 frttal.

Habár e tétel igazolására még eddigéig egészen részletes kimutatást az idő rövidsége miatt, s azért, mert az ebbeli tárgyalások még folyamatban vannak, nem terjeszthetek elő, — még is elég — úgy hiszem — megjegyezni, hogy csak maga a természettani szertár első legszükségesebb berendezése — az ebbeli részletes kimutatás szerint — a székények és egyéb állványok nélkül a 10,000 frtot meghaladja, s ezen összeg erejéig az illető természettani eszközök már meg is vannak rendelve; hogy továbbá a vegytani intézett felszerelése hogy csak legszükségesebb igényeknek megfelelően, mintegy 15,000 frtot fog igénybe venni, s hogy a fennmaradó összeg tantermek s hivatalok beburkolására lesz szükséges. — A kormányzati épület már azon részeinek átalakítására is, melyek eddig-

elő rendelkezésre állottak, a részletes költségvetés szerint 15068 frt kívánatik, a mihez járul az, hogy a kir. biztosságnak időközben lett megszüntetése folytán az ez által a kormányzati épületben elfoglalt helyiségek szintén az egyetem céljaira fogván felhasználtni, ezek átalakítása nagyobb összeget fog szükségelni.

Házi szükségletekre, fűtés, világítás és tisztogatásra az évi 3000 frtnak fele vétetett fel, mert ezen kiadásokra a téli hónapok alatt több szükségeltetvén, a felvett összegnek havonként kiszámított részletéből a téli hónapok szükségletét fedezni nem lehet, azoknak többlete a nyári hónapok e részbeni kisebb szükséglete által egyenlítettvén ki. — Ezen összeg a rendelkezésre álló helyiségekhez képest csak megközelítőleg lett felvéve, a valódi szükségletet csak az ezután gyakorlat és használat fogja kimutatni.

Esetleges nyugdíjakra, a mennyiben a kolozsvári jogakademia, és orvos-sebészeti intézet tanárai közül némelyek nem találának azonnal alkalmazást, vagy nyugdíj állapotba helyeztetének, gondoskodni kellett, hogy ismét alkalmazásuk idejéig járó illetményeik, esetleg nyugdíjuk fedezetet találjon, a mely célra 800 frt vétetett fel három havi illetményként.

Ezen összesen 101,734 frtnyi szükséglet fedezésére szolgál a kolozsvári jogakademiára e folyó évre megszavazott 16,305 frtnak három óra eső részlete, vagyis 4077 frt azért, mert az egyetem felállítására által ezen jogakademia fennállásának szüksége megszűnik, s hasonló okból fedezetül szolgál a kolozsvári orvos-sebészeti tanintézetre a f. évre megszavazott 34,413 frtnak három hónapra eső része, vagyis 8604 frt s végre fedezetül szolgál a vegytan-kohászati alpnak, mely 36,640 frtból áll évi 1935 frtjnyi jövedelméből nyugdíjra és kezelési költségekre szükségelt évi 493 frtra menő egyéb kiadásainak levonása után fennmaradó része, vagyis 1442 frt, azért, mert ezen alap vegytani tanszék felállítására lévén rendelve, egyetemi célokra felhasználása által teljesen rendeltetése céljára fordítatik.

Fedezetül szolgál tehát összesen: 14,123 frt, melyet a 101,734 frtjnyi összes szükségletből levonván, marad az állam által egyéb jövedelmi forrásokból fedezendő 87,611 frt.

Torma Károly

B.-Szolnokmegye volt főispánja ez állásáról történt visszalépése alkalmából a következő bucsúiratot intézte a megye közönségéhez!

Belső-Szolnokmegye t. közönségéhez!

A folyamatosan levő országgyűlés tartamára Belső-Szolnokmegye alsó-választókerületének országgyűlési képviselőjévé választatván: Ő császári és apostoli királyi Felségednek folyó hó 4-én kelt legkegyelmesebb határozványá folytán Belső-Szolnokmegyében elfoglalt főispáni állásomtól saját kérelmemre felmentettem.

Emlékezetében leszen a megye t. közönségének, hogy főispánná lett kinevezetésem alkalmával 1867-ik évi április 3-án kelt- és a megye t. közönségéhez intézett iratomban körvonaloztam amaz irányelveket, melyek engemet a megye kormányzatában vezetni fognak. Elmondtam ugyanis, hogy „erős és tiszta szándék, honszeretet s minden ajku polgártársaim iránti méltányérzet és rokonszenv,“ hogy „legjobb s legtisztább akarat, önzéstelen és párt- vagy nemzetiségi érdek nélküli buzgalom s igazságszeretet kíséretében lépek szeretett szülőmgyém kormányára.“

Hű maradtam-e e programhoz, sikerült-e meggyőzőm a megye t. közönségét afelől, hogy nem más-, nem egyéni-, hanem e tárgyilagossá szempontok voltak hivatali pályám irányzóit? megbírálni a megye t. közönségéhez tartozik. Egyet tudok, s ezt erősen tudom, hogy a megye t. közönségének színe előtt leltet eskümet megtartani legtisztább szándékkal, legjobb tudattal igyekeztem.

A megye t. közönségének bizalomteljes, hazafiai támogatását kértém volt ki egyszersmind főispánná lett kinevezetésem alkalmával. Jól esik tudnom, s élttem pályabérét alkotja e tudat, hogy a megye t. közönségének bizalma tiszti pályám egész folyamata alatt nem fordult el tőlem, mert míg mindnyájuk hazafiai közremunkálása istápolni a vezetésem alá bizott megye kormányzatában, e bizalom tette kötelességem Belső-Szolnokmegye egyik választókerülete érdekeinek országgyűlési képviseltesét is, megtisztelvén a polgári megkülönböztetések egyik legmagasabbikával: az országgyűlési képviselőséggel.

Fogadja a megye t. közönsége a bizalomért, melyben oly sokszorosan részesíteni, bölcs közremunkálásáért, melylyel önzéstelen igyekezetemet a megye közjára szakadatlanul istápolni méltóztatt, legforróbb hálám kifejezését; tartson meg engemet szives emlékében, s ajándékozzon meg továbbra is nagyrétkü bizalmával, mely lelkenem jól esik, mely magány- és közéletem féltett kincse, mely tettem nem esztönzője leszen mindenkori!

Pesten, 1872-i szeptember 7-én.

Torma Károly,
országgyűlési képviselő.

ÚJDONSÁGOK.

Kolozsvár, oct. 2.

— **Ama drágalátos vizaknai vasúti hidon**, melynek sok bajjal járó kiépítése a K. kapus-szebeni vonal megnyitást idáig akadályozta, végre valahára sept. 28-án egy gőzmozdonyval legelőször probamenetet tartottak.

— **Károly-Fehérvárról írják** sept. 28-áról kelteve a „Herm. Ztg.“-nak, hogy ott az idén a 2 ágyulógyakorlatok korábban fejeztettek be mint bármikor előbb. A lögyakorlatra a nép ezrével esődült ki, de megcsalódott, mert már a 3-ik bombalövésnél záporosó mosászt az egész mulatságot, különben se löttek többet 20-nál s mégis szakemberek állítják hogy e lökisérleteket kedvező eredmény kísérte. — Szept. 26-án egy félüteg 24 fontos szállólatott be a várba.

— **Derssin** megszeretett bennünket (inkább pénzünket) és még rendez egy pár előadást. Tegnap „tűzoltóink“ javára működtek közre, a circus tagjai. Hogy Páry Erzsébet „kecses mozdulata“ mily tetszéssel fogadtatt? Hogy Anna kisasszony a lovarkör „fejedező bimbója,“ mennyire érdemelte meg ez este a cukorkákat s a három narancsokat? s végre Henry ur és a „falábú“ Tautz, ugy szintén a „bukfenczezők“ mint feleltek meg a várakozásnak? Ezekre feleletünk az, hogy ki tudni akarná, jelent volna meg; mert a nemes czél érdekében áldozatot hozni, nem csak illő, de kötelesség is. — Derssin urnak nemes tettét meghálálta már közönségünk a tömeges pártfogással, melyet ő az új erők fölléptetése által meg is érdemelt. — Hisszük, hogy hátralevő előadásai népeket lesznek s Derssin ur nem fogja véleményét változtatni, hanem megmarad a mellett: hogy Kolozsvár kincsesel van tele. — Bár ugy lenne!

— **Derssinlovarköre** tegnapelőtt mint az igazgató jutalomjátékának annyira tömve volt, mennyire még eddig soha. Igen sokan tértek vissza, miután helyet nem kaptak. A páholyok és zártzések igen szép közönséggel teltek meg; kik közül valaki a jutalmazottnak első mutatónya végeztével koszorut dobott. Theophília k. a. a kisdud gymnasticusnó határozottan megnyerte a közönség tetszését, kellemel végebevitt testgyakorlati mutatónyaival; ezt mondhatjuk Albertini k. a. mutatónról is. Új számok voltak a „Kolozsvár“ nevű ló bemutatása hét napi tanítás után, meglehetősen sikerrel s végül a „hála Kolozsvárnak“ című zártableau; ez utóbbitól kivették, hogy e circus gyengéje a gruppe-okban lovagolni nem tudás. Tegnap a városi tűzoltók javára volt előadás; a társulat 26 lovával még vagy 6 napot marad itt, s aztán csakugyan Pestre távozik, hol 6 hónapot fog időzni. — A bevételek városunkban csakugyan tetemesek voltak s talán egy város közönségével sem volt az igazgató ugy megelégedve, mint Kolozsvárral, melyről csakugyan el lehet mondani, hogy igen kevéssel kielégíthető. Eddig 36 előadás tartott, egy előadás átlag jövedelme 600 frt, ebből mindennapi költségekre levonandó 200 forint; tehát az összes bruttó jövedelem 21,600 frt, tiszta jövedelem 14,400 frt, mely utóbbi összegből a három ügynök számára is levonandó egy-két ezer frt.

— **Egy sultán-leányt** ragadtak el Zanzibarban. Ezen eseménynek igen érdekes leírását hozzák a brit keletindiai lapok. E szerint egy fiatal német kereskedő, pár évvel ezelőtt, azon czéllal, hogy sorsán javíton s ha lehet gazdagságra tegeyen szert, elhatározá hazáját odahagyni s a távol keleten kísérteni meg szerencsésjét. Zanzibarba ért s ott nagy tapintatossággal és kiváló erélylyel kereskedelmi üzletekhez fogott. Nem sokára meglehetősen vagyont gyűjtött magának s tetemes befolyásra tett szert; az udvarnál bemutaták s a sultán elhalmozta kegyeivel. A sultánnak volt egy fiatal szép nővére, kit Fatimának hívtak. Fatima egy napon a sultáni lakhoz tartozó kertben sétált, a véletlen összehozta őt a némethoni idegennel, kinek neve Karl s megtetszett neki a jó kinézésű fiatal ember. A szerelem hatalma nem sokára azon gondolatra hozá Fatimát, hogy talán jó lenne az idegen fiuvall megismerkedni s azt az idegenségbe követni. Közli tervét az ifjuval s az beleegyezését adá. Üzletét rendbe szedé s a szökésre mindent előkészített. Gyors vitorla hajót bérelt s azon a szerelmes pár Arabiába Selcsucsan levő Aden városába szállíttatá magát, hol Fatima kikeresztelkedett s elrablójával egybe-esketett. A boldog házaspár Adenben a köztársaság tárgyat képezé. Arabia muszulmánjai közt ez esemény nagy ingerültséget keltett, miután a hercegnő atyja, az elhalálozott Mascas Imam, Omanban a Mahomed követőinek feje volt. Beszélük, hogy az érdekes házaspár Európába fog költözni, meakülve a vakbuzgó mahomedánok haragja elől.

— **Költségvetésünk a külföld előtt.** Az „Indep. Belge“ következőleg nyilatkozik róla: „A magyar pézügyminiszter Kerkápoly ur, felolvasta a pesti képviselőházban pézügyi exposéját. Az exposé nem nagy meglepéssel fogadtatt, tekintve, hogy 69 millió forint deficitet mutat ki. A miniszter, ki igen ügyes a számok csoportosításában, elpalástolta ugyan az óriási deficitet, közel 60 milliót, a vasuti hitel számlájára irván; de a közvélemény hibáztatja őt azért, hogy a pézügyek

szomorú állapotát feltárva, mégis túlzottan vázolta Magyarország gazdagságát. Magyarországnak kétségkívül föltötte kedvez, fekvése földje és termékei, de hiányzik a munka, mely e kincseket értékesíthetné és e tekintetben Magyarországot szegény országnak mondhatni.“

— **A „Times“ nyomdai kiállításáról** emez érdekes részleteket olvassuk: A gép, mely ez óriási lapot nyomja, legnagyobb sebességgel mellett 17,000 példányt állíthat ki egy óra alatt azon számtalan javítások következtében, melyeket a Walter-dynastia, a „Times“ első alapítója, a gépeu eszközésben vett. Roppant előnye e gépnek, hogy két mérföld hosszú papir szalagokat használ nyomásnál, melyek ha elfogytak, gépezet segítségével újabb tokorokkal helyettesíthetnek, Közönséges gyorsaság mellett 12,000 példányt állít ki óránként a gép, még pedig rendszeres elmoztszva és összehajtva.

— **Angol nézet a párbajról.** Két belga és két francia fogott el Angliában, miután párbajt akartak vívni. A bíró hivatalosan megmagyarázta nekik, hogy a párbaj épen nem növeli Angliában reputációjukat, ellenkezőleg minden jóval angol jött-ment suhancoknak fogja őket tekinteni.

— **Hogy lehet zavart helyzetből kinemenekedni**, ezt megmutatá egy kömüves, ki Alyth nevű skóciai városkában egy gyári kemény felrakásával ott elfoglalta; e munkás, midőn ez magas állásáról, melyet 100 lábánál magasabba emelt, le akart volna szállani, ebben meg lett akadályozva, miután a kötél melyen mások is szokott ereszkedni lecsúszott volt; az oda gyült népség igyekezett neki a kötelet feldobni, de hiába. Az est közelgett, az építményen belől készültek egy fa léposót elkészíteni, de ennek is alig voltak kezdetén. Ekkor a kömüvesnek jó gondolatja támadt; lehúzá harisnyáját, azt felbontá s az így nyert fonalat lebozsátván azon a kötelet felvoná magához. A kömüves a körülállók tapsai közl leereszkedett s mit kapott a gyár tulajdonostól a kiállott félelemért? — egy pár új lábtűt.

— **Baltimoreban kirabolták a bankot** Stabler és társa cég alá rejtőzött rablók, kik a szomszédos helyiséget bére fogadták, lassanként áttörték a falat s a pénztár 3' vastag vaslemezt. Elloptak 35,000 dollárt pénzjegyekben, 15,000 dollárt államkötvényekben és 100,000 dollárt magán letéteményekben. 5 nap alatt hajták végre gaztetteiket azután jól esztelive tovább álltak műszereiket hátrahagyva, most azok tökéletességét bámulják, de a gazoknak valódi nevét nem tudva, csak bottal ütök a nyomát.

— **Új könyvek** Aigner Lajos pesti könyvkiadóknál ép most jelent meg.

1. **Magyar olvasókönyv** a középtanodák I. és II. osztályok számára, szerkesztették Budnár Zsigmond és Irányi István tanárok. Ára 1 frt 20 kr. o. é.

2) **Vezérkönyv** a népkisloai iránygyakorlatok kezelésében példatárral tanítók és tanítójelöltek számára, írta: Kárpóti Endre, képezői tanár, a kir. magy. természetud. társulat és a lipcei tud. gazd. egylet tagja. Ára 2 frt. o. é.

3) **Christlicher Religionsunterricht für Volksschulen nach paed. Grundsätzen bearbeitet von S. Weber, ev. Pfarrer in Bela.** Ára 30 kr. o. é.

Nemzeti színház.

Kedden, oct. 1-én Török János 100 arany pályadíjjal jutalmazott legújabb történelmi tragodia 5 felvonásban, irta Szigligeti. E különben szép nyelvvezetellel irt s hatásos jelenetekben gazdag mű csak annyiban történelmi, a mennyiben élt egykor egy Török János nevű főúr, kiről főnhagyta a krónika, hogy féltékeny férj volt és ennyi a dús fantaziájú költőnek elég alap volt arra, hogy magyar Othellót teremtsen. A féltékenység csak akkor szenvedély, csak akkor vezethet tragikai végletre, ha alap ésindek nélküli, s épen azért praktikus körunkban ezen szenvedély az, melynek dramatizálásával legkevésbé lehet hatást előidézni. Azonban a közönség a körülményekhez képest szép számmal jelent meg a színidény kezdetének megindulására, valamennyi megjelenőt, mint kedves régi ismerőt tapsokkal fogadta, sőt Boér E. m. a koszorukban is részvétel. Az előadás sikerültnek nevezhető. Egressy Ákos a hol dühös, hol önmagát emésztő féltékeny férj, Némethi I. a becsület önértetével bíró nő, Boér E. a meghasonlott kedélyű szerencsétlen szerelmezt kitűnően szemléltették. Szentgyörgyi Balassa, Krasznai Pető és Parragh az öreg várnagy szerepében jelesen működtek. Megemlítendőnek véljük, hogy színházunknál az idény egész folyamára tűzóri szolgálatról gondoskodva van. A monostori tűzoltók egylete vállalta azt, s azon körülmény, miszerint, a mint ma megkezdett, ugy valamennyi előadás folyamata alatt, négy tűzörnek és a szükségelt oltó készleteknek részint a szinpadon, részint a nézők közti elhelyezése elégséges biztonságot nyújt a véletlen tüzeset rögtön ellojtása iránt, egyszersmind elkerülve lesz azon rémület, mely hasonló eseteknél a bajjóslatu felkiáltások folytán a közönséget meglepni s az által annyit zavart, rendtelenséget, kárt és botrányt előidézni szokott.

Felolós szerkesztő Sándor János.

(566) 2-3 nap alatt egy évi haszonbért biztosíték gyanánt azonnal letenni.

Arverési hirdetmény.

Jelen év november 4-én délelőtti 9 órától 12 óráig és szükségesséjében délutáni 3 órától 6 óráig N.-Szebenben a br. Bruckenthal-féle nagy láncosházban nyilvános arverés fog tartatni, a br. Bruckenthal-féle alább megnevezendő, és véglegesen eladandó, a n.-szebeni jótékony intézetekhez tartozó jószágok, szántó, és kaszáló földek, realitások haszonbérbe adása felett és pedig:

I. Tizenkét évi időtartalomra t. i. 1873-ik évi januárius 1-től 1884-ik év december utolsó napjáig a) Bethlen-Szt.-Miklós, Alsó-Kápolna, Medves, Szászvölgy és Kezler községekhez tartozó, mintegy 1054 catastralis hold szántó, 816 hold kaszálók és kertek, 49 hold szőlő hegyek és 209 hold legelők, az ottan találtató lak, gazdasági, korcsmai épületekkel és curialistákkal, ugyszintén Bethlen-Szt.-Miklóson vadászati, halászati, korcsomárlási, malom, hajó és vásárvám joggal, nemkülönben Alsó-Kápolnán, Medvesen és Szász-Völgyön korcsomárlási joggal. A kikiáltási összeg évenként 10,000 frt. o. é. b) Magyar-Bénye, Elekes, és Hosszúszó községekhez tartozó mintegy 550 hold szántó, 84 hold rétek, 19 hold szőlő kertek, 17 hold legelők, az ottan találtató lak, és gazdasági épületekkel, curialistákkal, és vadászati, halászati, korcsomárlási, és malom vámjogokkal, nemkülönben Magyar-Bényen, Elekesen és Szancsalon limitait korcsomárlási joggal. A kikiáltási összeg egy évre 5,500 frt. o. é.

II. A jelen 1872-ik évi november 1-től az 1884-ik év december utolsó napjáig 12 évi és 2 hónapi időtartalomra Alsó-Orbon mint egy 60 hold szántó, 50 hold rétek és kertek, és 6 hold legelő és egy korcsoma, Enyed és Tovis között az országút mellett az ugynevezett Czifra fogadó egész évi korcsomárlási joggal s az ottan találtató lak és gazdasági épületekkel. Kikiáltási összeg egy évre 700 frt. o. é.

III. Fogarásban a várterén az országút mellett fekvő zur „Stadt Paris“ ozimú szálloda és vendéglő ahoz tartozó laképületekkel, istállókkal és más szükségességekkel. A kikiáltási ár egy évre 1200 frt. o. é.

Ezen arveréshez ofert utján is hozzá szólhatni, mi stempellel ellátva, a kikiáltási ár 10 percentjét oda mellékelve, s az ajánlott összeget betétivel és számmal is tisztán kiírva, ugyszintén teljes nevét, lakását és az utolsó postal állomást olvashatólag feljegyezve, f. é. november 3-án d. u. 6 óráig dr. Zekeli Vilmos jószágigazgató urnak beadandó, ugy színién azt is nyilatkoztassa ki, hogy a haszonbérbe adandó tárgyakkal és a haszonbéri kötlevel pontjaival ösméretes, s annak alapján teszi az ofertet. Jelen arverés arverés.

Az ofertek elhatározásánál azonban fenn tartatik a személyes meggyőződés, hogy az ajánlkozók közül ki a szakértő és pontos s képes fizető.

A szóbeli arverésnél a haszonbérbe venni kívánók még az arverés megkezdése előtt kötelesek a kikiáltási ár 10 százalékát az arveréssel működő bizottmánynak letenni.

Legtöbbet ígéro köteles a haszonbéri kötlevel megerősítése és helybenhagyása után 14

nap alatt egy évi haszonbért biztosíték gyanánt azonnal letenni.
A haszonbéri kötlevel pontjai és föltételei megtekinthetők országos ügyvéd és jószágigazgató dr. Zekeli Vilmos ur n.-szebeni irodájában minden nap a hivatalos órákban, u. m. d. e. 9 órától 12-ig és d. u. 3-tól 6-ig.
Bethlen Szt.-Miklós, 1872 october 1-én.
A br. Bruckenthal-féle jószágok igazgatósága.

(561) 4-5 A zámi uradalomban, vaspálya-álmás Zám Erdélyben, magról nevelt legnemesebb gyümölcsfajok, törpe, gula- és magasfákban, továbbá szőlő-csemeték és diszfák, a legjutányosabb árak mellett eladásra készletben vannak. Bővebb felvilágosítást nyújt a lajstrom, melylyel kívánatra ingyen és bérmentesen szolgál a zámi uradalmi tisztség.

Bérmentes megkeresésre (5 kr. vitelbér) **Orlicé R.** menysiségtan tanár Berlin, Wilhelmstrasse 5., megküldi legújabb nyeremény lajstromát (nem előleges fizetésért, mint annyi csaló utanzói, a kik névtele nélkül több hirdapot ellene zudítanak s őt rágalmazták), a szükséges felvilágosításokkal, valóban tudományilag elismert, s mint nálunk is tudva van, általában szerencses és Lottojáték-utasításairól.

* Ily megkeresést ajánlhatunk olvasóinknak. Szerk.

(560) 1-2

Orvosság nélkül.

(531) 25-48
MELL- és TÜDŐ.

Betegség természetes uton, még nemenyvesztett az orvosok által gyógyíthatannak nyilvánított esetekben is gyökeresen kigyógyulnak

Orvosság nélkül.

A betegség részletes leírására bővebben felel leveleiben

J. H. Fickert, Dir. Berlin,
Wall-Strasse No. 23.
A levélhez 5 ft. o. e. melléklendő.

Orvosság nélkül.

Ujbol friss küldemény érkezett

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

gróf Gyulay-ház, 162. sz.

KOLOZSVÁRTT,
és
NAPRAFORGÓ-VIRÁG SZAPPANYA.

egyedül csak nálla kapható az annyira kedvelt

1 skatula 3 darabbal 1 frt 50 kr.
1 darab ára csak 50 cent

(Sonnenblumen-Oel Seife.)

s elég, hogy minden szeplőt eltávolítson.

Ezen szappannal

már egy egyszeri mosdás azon hatást teszi, hogy a durva fölcseresedett arcz- vagy kéz bőrt is, azonnal egy sima, finom, gyöngéd bőrré válik fel.

Az illatja tul tesz minden indiai kellemes illaton.

Ezenkívül ajánlja

a Treu-Nuglich gyártmányu mosdó-szappanyait,
H A J K E N Ö C S E T T
és minden illatszereit a legolcsóbb árban.

Ugyancsak

Keresztesy Pál papir-kereskedésében
folytonosan kaphatók

magyar dallamokkal zenelő Cassettek

6 forinttól egész 15 frt-ig darabja.

(555) 7-8

A kolozsvári
hitelbank és zálogkölcöntársulat

elfogad

készpénz betételeket 100 fittól kezdve **pénztárjegyekért**, a melyek után 6% kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehetni az **angol-magyar banknál**. A kamatok 3 havonként fizetnek.

A bank **kölcsönök** ad mindennemű értékpapírra, arany- és ezüst tárgyakra s más értékes ingóságokra.

Leszámitól váltókat; veszi értékpapirokat.

Elvállal pénzbehajtasokat váltókra, utalványokra.

Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500 fittól kezdve telek-könyvezett birtokra 24 1/2 vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illetőleg 6 3/4 %-ot tesz.

Egyszermind jelentjük, hogy az „**első magyar**“ általános biztosító társaságfőnökségének vezetését elvállalván, elfogadunk mindennemű **tűz-, jég- és életbiztosítást.**

az igazgatóság.

(21)

(667) 1-2

Kiadó szállás,
eladó butorok és kerti termények, — külközép utcza 7. sz. a. Értekezhetni **Csurku Miklós ur** kereskedésében is.

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI

KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvártt, főter báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alóírt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. cz. közönséggel, hogy újonan felszerelt és izletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindennemű **nyomda megrendelést** elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelven, körözüvények, rovatos iven, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhierek, baromútlevelek, vásárczédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A **LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA 1 frt.**

FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda, — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papirok a legelső papir-gyárakból szerzettnek be, és azok a hivatalos munkákhoz valódi gyári áron számíttanak, és a legszükségesebb mintázatokból kész raktárt tart, a meglévőket postafordultával, a szokatlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosítottatik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.

25-*

Ny. Gámán János örököseinél Kolozsvártt.